

Kernwaarden Veiligheidsregio's

Versie april 2018, vastgesteld door de IOV werkgroep Planfiguren

Kernwaarden Veiligheidsregio's

Vooraf

De nieuwe Omgevingswet brengt alle aspecten van de fysieke leefomgeving bij elkaar en biedt de veiligheidsregio's daarmee de mogelijkheid om hun adviesrol zoals die in de Wvr is verankerd, te vernieuwen: Op welke manier kunnen en willen de veiligheidsregio's invulling geven aan hun rol als adviseur 'nieuwe stijl'? Hoe willen zij het onderwerp fysieke veiligheid inbrengen? Welke aspecten hebben prioriteit en op welk moment in het proces kunnen die het beste naar voren worden gebracht, en op welke manier?

Veiligheidsregio's adviseren in alle stadia van ruimtelijke processen (van strategische documenten tot vergunningen) en richten zich op risico's die er toe doen (focussen). Advisering gebeurt vanuit een duidelijke visie op een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Die visie bestaat uit een aantal richtinggevendende principes voor een veilige en gezonde leefomgeving en is vertaald in algemene doelen en kernwaarden. In dit document heeft de werkgroep Planfiguren de Kernwaarden Veiligheidsregio's verder uitgewerkt: Kernwaarden 1 en 2 richten zich op participatie in het totstandkomingsproces van twee belangrijke instrumenten uit de Omgevingswet: omgevingsvisies en omgevingsplannen. Kernwaarde 3 bevat een aantal leidende ontwerpprincipes¹, de middelen, die ingebracht moeten worden om de leefomgeving op een veilige en gezonde² manier in te richten; zij vormen de inhoudelijke inbreng. Kernwaarde 4 richt zich op risicocommunicatie (bewustwording en bewustzijn van het risico) en crisiscommunicatie (tijdens een incident).

Het document "Kernwaarden Veiligheidsregio's" is een **intern werkdocument** voor de veiligheidsregio's. Vertegenwoordigers vanuit de veiligheidsregio's kunnen het gebruiken wanneer zij bij overheden (op rijks-, provinciaal- of gemeentelijk niveau) aanschuiven voor advisering over een visie op, of de inrichting van, een duurzaam veilige en gezonde leefomgeving. De kernwaarden zijn STIM geformuleerd. Dat wil zeggen dat zij bestaan uit een Slogan, een Toelichting, Implicaties en Maatregelen.

In deze versie die is 'bevoren' in april 2018 is het STI gedeelte vastgesteld door de werkgroep Planfiguren. Het ST gedeelte van de kernwaarden veiligheidsregio's richt zich op de omgevingsvisies. De ST worden opgenomen in het in ontwikkeling zijnde document "Handreiking inbreng Veiligheidsregio's in Omgevingsvisies" dat rond de zomer van 2018 verschijnt. Het gedeelte van de M (maatregelen) richt zich op de omgevingsplannen. In de loop van 2018, 2019 en waarschijnlijk 2020 zal ook het Maatregelen gedeelte van de kernwaarden worden uitgewerkt en vertaald naar planregels die opgenomen kunnen worden in een handreiking voor de omgevingsplannen.

---

¹ Ontwerpprincipes zijn een middel om tot een veilige fysieke leefomgeving te komen. Dit geldt voor mensen en vitale infrastructuur. Vitale infrastructuur betreft die producten, diensten en processen die bij uitval leiden tot maatschappelijke of economische ontwrichting. Binnen het domein fysieke veiligheid betreft dit met name de energievoorziening (gas en elektriciteit), drinkwatervoorziening, telecom/ICT, directe en indirecte effecten overstromingsrisico en het hoofdwegennet.

² Omdat GHOR/GGD Nederland eerst een eigen visie op een gezonde leefomgeving wil uitwerken wordt het onderwerp gezondheid vooralsnog niet in de Kernwaarden genoemd. De bedoeling is dat het onderwerp gezondheid in een later stadium wordt geïntegreerd.

Overzicht Kernwaarden Veiligheidsregio's

Kernwaarden Veiligheidsregio's	
Wettelijk kader (missie)	Het voorkomen, beperken en bestrijden van branden, rampen en crises.
Visie	Een duurzaam veilige fysieke leefomgeving
Doelen (waarden)	Veilige bouwwerken en omgeving Een zelfredzame en samenredzame samenleving Beschermen van (zeer) kwetsbare groepen Effectieve hulpverlening Continuïteit van de samenleving (waaronder zorgcontinuïteit en vitale infrastructuur)
Kernwaarden (waardes)	1. De kwaliteit van de leefomgeving wordt mede bepaald door (fysieke) veiligheid 2. Samen werken aan een veilige fysieke leefomgeving 3. De leefomgeving wordt mede vormgegeven volgens de ontwerpprincipes voor veiligheid: a) Voorkomen of beperking van risico's vergroot de veiligheid b) Afstand tot de risico's vergroot de veiligheid c) Bouwwerken en omgeving bieden bescherming d) Bouwwerken en gebieden zijn snel en veilig te verlaten e) De omgeving maakt snel en effectief optreden van de hulpdiensten mogelijk f) Mensen krijgen bij crisis passende medische zorg 4. Mensen zijn bekend met risico's en weten hoe te handelen

KERNWAARDE 1

De kwaliteit van de leefomgeving wordt mede bepaald door (fysieke) veiligheid

Toelichting

Het bevoegd gezag bepaalt het ambitieniveau voor de kwaliteit van de leefomgeving. Fysieke veiligheid is onderdeel van die omgevingskwaliteit^{3 4 5}. Een veilige leefomgeving draagt bij aan een goede omgevingskwaliteit, de continuïteit van de samenleving en verbetert daarmee het vestigingsklimaat voor burgers, bedrijven en instellingen in een gebied.

Implicaties

- De **veiligheidsregio's** adviseren en ondersteunen het Bevoegd Gezag (rijk, provincie of gemeente) in de bewuste, bekwame en integrale afweging van het belang van een veilige fysieke leefomgeving zodat het Bevoegd Gezag een gewogen en verantwoord besluit neemt^{6 7 8} waarin (fysieke) veiligheid is meegenomen.
- De **veiligheidsregio's** zorgen proactief voor vroegtijdige betrokkenheid bij (strategische) visievorming, voorgenomen ontwikkelingen en initiatieven op zowel nationaal, provinciaal als gemeentelijk niveau⁹.
- De **veiligheidsregio's** zorgen daarmee dat er bij ontwikkelingen en innovaties, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid, circulaire economie en de energietransitie, aandacht is voor (fysieke) veiligheid.
- **Veiligheidsregio's** houden rekening met (zeer) kwetsbare groepen in het betreffende gebied.

Maatregelen

³ Omgevingswet Artikel 1.3 'maatschappelijke doelen van de wet'

⁴ Omgevingswet Afdeling 3.1 'omgevingsvisies'

⁵ Omgevingswet Artikel 3.5 'inhoud programma'

⁶ Artikel 2.4 (omgevingsplan) Omgevingswet

⁷ Artikel 2.5 (waterschapsverordening) Omgevingswet

⁸ Artikel 2.6 (omgevingsverordening) Omgevingswet

⁹ Afdeling 8.3 'omgevingsvisie' Omgevingsbesluit (versie juni 2017)

KERNWAARDE 2

Samen werken aan een veilige fysieke leefomgeving

Toelichting

De veiligheidsregio's streven samen met betrokken partijen in een gebied, te weten bestuursorganen (rijk, provincies, gemeenten), maatschappelijke organisaties, initiatiefnemers, bedrijven en burgers, naar een veilige leefomgeving. Een veilige leefomgeving is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, waarbij alle partijen hun verantwoordelijkheid voor hun deel van de risico's nemen¹⁰.

Implicaties

- **Alle betrokken partijen** kennen de risico's en de gevolgen van het initiatief in relatie tot de leefomgeving. Dit maakt een gewogen en verantwoord besluit mogelijk^{11 12}.
- **Alle betrokken partijen** leveren actuele informatie over risico's en de effecten op de leefomgeving, zowel burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties als bestuursorganen^{13 14}.
- **De veiligheidsregio's** geven betekenis aan de risico's van de voorgenomen ontwikkelingen en adviseren over manieren om een veilige fysieke leefomgeving te bereiken of te handhaven. Dit doen zij op basis van actuele informatie over de mogelijke risico's (bijvoorbeeld de inventarisatie in het regionaal risicoprofiel). De informatie is voor alle partijen inzichtelijk, toegankelijk en eenvoudig te vinden.
- **De overheid** is verantwoordelijk voor een veilige en gezonde leefomgeving door het bepalen van regels. De overheid houdt de veilige leefomgeving in stand door toezicht en handhaving van de regels.
- **Initiatiefnemers en bedrijven** dragen in hun plannen zorg voor een veilige fysieke leefomgeving.
- **Bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen** stimuleren (brand)veilig en gezond leven. Zorgondernemers bijvoorbeeld in relatie tot (brand)veilige woningen voor ouderen. Het programma 'Brandveilig leven' van de veiligheidsregio's is hiervan een voorbeeld.
- **Burgers** zijn zelf verantwoordelijk voor het voorkomen en beperken van risico's in hun eigen leefomgeving. De overheid kan burgers stimuleren en handvatten bieden om de eigen veiligheid te verhogen.

Maatregelen

¹⁰ Afdeling 1.3 'zorg voor de fysieke leefomgeving' van de Omgevingswet

¹¹ Afdeling 2.1 'omgevingswaarden waarborgen van de veiligheid' Bkl (versie juni 2017)

¹² Afdeling 5.1 'instructieregels met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties' Bkl (versie juni 2017)

¹³ Artikel 48 lid 1 'informatieverstrekking' Wvr

¹⁴ Artikel 15 lid 5 Wvr

Kernwaarde 3

De leefomgeving wordt mede vormgegeven volgens de ontwerpprincipes voor fysieke veiligheid

Toelichting

De leefomgeving wordt aan de hand van de ontwerpprincipes voor fysieke veiligheid ontwikkeld. De veiligheidsregio reikt het bevoegd gezag de ontwerpprincipes voor een veilige leefomgeving aan¹⁵. In de ontwerpprincipes is sprake van een zekere volgorde : van het voorkomen van het risico, door bepaalde activiteiten niet toe te staan, tot acute hulpverlening bij een crisis.

Bij het ontwerpen van gebouwen en de inrichting van de omgeving kunnen ontwerpprincipes voor veiligheid worden meegegeven:

- A. Voorkomen of beperken van risico's vergroot de veiligheid
- B. Afstand tot de risico's vergroot de veiligheid
- C. Bouwwerken en omgeving bieden bescherming¹⁶
- D. Bouwwerken en gebieden zijn snel en veilig te verlaten
- E. De omgeving maakt snel en effectief optreden van de hulpdiensten mogelijk
- F. De omgeving maakt passende medische zorg bij een crisis mogelijk (zorgcontinuïteit)

Ontwerpprincipe A:

Voorkomen of beperking van risico's vergroot de veiligheid

Toelichting

In het voorkomen of beperken van risico's wordt eerst gekeken naar manieren om de veiligheid aan de bron te verhogen en daarmee de oorzaak van het risico te verkleinen of weg te nemen; dit is de doorwerking van het voorzorgsbeginsel^{17 18}. Maatregelen aan de bron zijn de krachtigste manier om de fysieke veiligheid te verbeteren en verdienen dan ook de voorkeur. Veiligheid verhogende maatregelen aan de bron zijn sterk afhankelijk van het type bron (bijvoorbeeld natuurbrand, overstroming, grote brandcompartimenten, activiteiten met, en vervoer van, gevaarlijke stoffen, luchtvaart).

Implicaties

- Veiligheidsregio's moeten stimuleren dat bewust wordt stilgestaan bij de keuze om risico's te voorkomen, te beperken of weg te nemen, bijvoorbeeld:
  - Beperken van bepaalde activiteiten in (dichtbevolkte) gebieden.
  - Beperken vuurlast van opgeslagen stoffen.
  - Beperken opgeslagen hoeveelheden gevaarlijke stoffen.
  - Beperken faalkans systemen (bijv. in installaties, het aantal wissels of bij dijken/waterkeringen).
- Veiligheidsregio's stimuleren de beperking van risico's bij de bron door ruimtelijke, bouwkundige, installatietechnische en/of organisatorische maatregelen.

Maatregelen

Ontwerpprincipe B:

Afstand tot de risico's vergroot de veiligheid

Toelichting

Als de veiligheid bij de risicobron niet (verder) verhoogd kan worden, dan is het belangrijk de omgeving zodanig in te richten dat het risico wordt beperkt. Dat kan door afstand te bewaren tussen de risicobron en de gebieden waar (zeer) kwetsbare groepen verblijven of waar vitale infrastructuur is gelegen. Zo worden aantallen slachtoffers, letsel, hinder, overlast en economische schade beperkt.

Een grotere afstand levert meer tijd op om het gebied veilig te verlaten; dat is vooral belangrijk voor de (zeer) kwetsbare groepen die zichzelf niet kunnen redden zonder hulp, zoals jonge kinderen in kinderdagverblijven, gehandicapten en

¹⁵ Afdeling 1.3 'zorg voor de fysieke leefomgeving' van de Omgevingswet

¹⁶ Artikel 5.3 (toepassingsbereik (beperkt, zeer) kwetsbare gebouwen en locaties, Bkl (versie juni 2017)

¹⁷ Artikel 1.7 '(activiteit met nadelige gevolgen)' van de Omgevingswet

¹⁸ Artikel 3.3 'Doorwerking beginselen: voorzorgsbeginsel' van de Omgevingswet

zorgbehoevenden.

De onderlinge afstand tussen verschillende risicobronnen zorgt voor een beperking van domino-effecten, zoals het overslaan van brand naar een ander pand of gasexplosie bij bedrijven. Afstand voorkomt dat een incident voor een secundair incident in de omgeving zorgt. Naast afstand kan ook geografische ligging en vegetatie het risico verlagen.

Implicaties

- Veiligheidsregio's pleiten voor lage populatiedichtheid in de buurt van risicobronnen (door bijvoorbeeld lage bebouwingsdichtheid); hoge populatiedichtheid op grote(re) afstand van risicobronnen.
- Veiligheidsregio's stimuleren dat er bij de inrichting van gebieden aandacht is voor het beperken van de risico's:
  - Initiatieven, bijeenkomsten, evenementen of activiteiten waarbij mensen langdurig in een gebied verblijven vinden bij voorkeur op veilige afstand van de risicobron plaats, zodat effecten beperkt zijn.
  - De locatiekeuze van vitale infrastructuur, zoals zendmasten voor telefonie, internet en voorzieningen voor elektriciteit, ligt op veilige afstand van de risicobron.
- De afstand tot de risicobron is zodanig dat mensen zichzelf in veiligheid kunnen brengen en dat ook mensen die niet zelfredzaam zijn in veiligheid kunnen worden gebracht.
- Gebieden en/of functies met risico's zoals plasbrand, explosie, toxische wolk, natuurbrand, overstromingen, waarvoor mensen direct moeten vluchten bij calamiteiten, zouden niet toegankelijk moeten zijn voor groepen zeer kwetsbare mensen, tenzij voorzieningen zijn aangebracht die een veilig verblijf mogelijk maken.
- Veilige gebieden bieden een beter vestigingsklimaat voor bedrijven door minder kans op verstoring van het productieproces.
- Veiligheidsregio's adviseren het Bevoegd Gezag, op basis van een bewuste afweging, of clustering van risico's en/of risicobronnen een gewenste ontwikkeling is.

Maatregelen

Ontwerpprincipe C:

Bouwwerken en omgeving bieden bescherming¹⁹

Toelichting

Als de veiligheid bij de risicobron niet (verder) verhoogd kan worden, en voldoende afstand tot de risicobron niet kan worden gegarandeerd, dan is het (extra) belangrijk dat zowel de gebouwen als de omgeving mogelijkheden bieden om te schuilen. Dat kan door bewuste keuzes te maken in bijvoorbeeld gebiedsindeling, locatiekeuzes, manier van bouw, het type bebouwing en de inrichting van gebouwen.

Implicaties

- Bouwkundige, installatietechnische en organisatorische maatregelen in bouwwerken beschermen vitale infrastructuur en mensen tegen risico's in de omgeving.
- Voor de vitale infrastructuur wordt daarmee de continuïteit van de samenleving gewaarborgd.
- In gebouwen en gebieden kunnen, afhankelijk van de risico's, extra maatregelen nodig zijn voor (zeer) kwetsbare groepen²⁰.
- De bescherming door gebouwen geldt in de gehele levenscyclus van een gebouw, dus veilig (ver)bouwen, beheren, transformeren en slopen.
- In wijken en gebieden zijn opvangplaatsen benoemd waar geschuild kan worden ten behoeve van evacuatie. Ook kunnen voorzieningen zijn aangebracht voor scenario's, zoals gevaarlijke stoffen, hoogwater, extreem weer en verstoring van de vitale infrastructuur.
- Veiligheidsregio's adviseren over het aanbrengen van ruimtelijke, bouwkundige, installatietechnische en/of het nemen van organisatorische maatregelen om gedurende langere tijd mensen en vitale infrastructuur te beschermen en/of de gevolgen van een incident te beperken. Deze maatregelen kunnen meerdere functies hebben in de ruimte, bijvoorbeeld voor kleinschalige recreatie of natuur.
- Een bepaalde functie in een gebouw biedt bescherming (buffer), bijvoorbeeld een parkeergarage aan de risicovolle zijde van een gebouw.

Maatregelen

¹⁹ Op termijn: Resultaten 'Project Risico's voor mensen Buiten' toevoegen

²⁰ Artikel 5.3 (toepassingsbereik (beperkt, zeer) kwetsbare gebouwen en locaties, Bkl (versie juni 2017)

Ontwerpprincipe D:***Bouwwerken en gebieden zijn veilig en snel te verlaten****Toelichting*

Als de gebouwen onvoldoende bescherming bieden bij incidenten, is ontruiming een maatregel om slachtoffers te voorkomen. Bij het ontwerp van gebouwen moet daarom rekening gehouden worden met vluchtroutes.

Als gebieden onvoldoende bescherming bieden bij incidenten, kan evacuatie slachtoffers voorkomen. (Gebieds-) ontsluitingswegen stelt mensen in staat om tijdig een veilige omgeving te bereiken.

De aanwezigheid van goede en duidelijke vluchtroutes in een gebied vergroot de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van mensen.

Implicaties

- De bouwwerken, directe omgeving en gebieden worden zo ingericht dat aanwezigen in geval van een incident makkelijk en snel van een risicobron af kunnen vluchten om naar een veilige plaats. De vluchtroutes (ook in gebouwen) zijn ook geschikt voor mensen met een beperking en voor hulpdiensten, die gewonden in veiligheid brengen.
- Bij voorkeur zijn de vluchtroutes en de aanrijdroutes voor hulpverleningsdiensten gescheiden.
- Vluchtroutes moeten tijdens incidenten beschikbaar blijven (bijvoorbeeld bij overstromingen).
- Het (hoofd)entree en vluchtroutes in een gebouw bevinden zich aan de gebouwszijde die van het risico in de omgeving is afgekeerd.
- De vluchtroutes zijn o.a. via bewegwijzering bekend bij degenen die verblijven in het gebied.
- De capaciteit van de vluchtroutes past bij de populatiedichtheid van het gebied, rekening houdend met tijdelijke populaties, zoals toerisme en evenementen.
- Informatie over het incident (crisiscommunicatie) kan in het gebied ontvangen worden, zodat mensen weten wat er aan de hand is en wat ze moeten doen.
- De vitale infrastructuur voor het verspreiden van informatie (crisiscommunicatie) is waar nodig beschermd tegen de effecten van incidenten.
- De opvangmogelijkheden voor de bewoners en gebruikers in het veilige gebied zijn idealiter afgestemd op de omvang van de populatie en veilig te bereiken via de vluchtroutes.

*Maatregelen***Ontwerpprincipe E:*****De omgeving maakt snel en effectief optreden van de hulpdiensten mogelijk****Toelichting*

Een weloverwogen inrichting van de fysieke leefomgeving draagt bij aan snelle en effectieve hulpverlening. Hulpverleners kunnen sneller optreden als de bereikbaarheid en aanrijdroutes van gebieden, bouwwerken, bedrijven en evenemententerreinen doordacht is. Zo kunnen zij mensen sneller bereiken en in veiligheid brengen (bijvoorbeeld met ambulances).

Toegesneden voorzieningen voor bluswater zorgen voor een snelle en effectieve bestrijding van incidenten, waardoor de gevolgen van incidenten beperkt worden.

Hulpdiensten kunnen effectief optreden als ze beschikken over actuele informatie over de verblijfplaatsen van (zeer) kwetsbare groepen, de risico's en mogelijke effecten op de fysieke leefomgeving.

Implicaties

- Aanrijroutes en toegangswegen zijn geschikt voor een snelle opkomst van het materieel van de hulpverleners en voor het afvoeren van gewonden. Opstelplaatsen voor het materieel zijn beschikbaar. Gebieden zijn voor hulpverleners van meerdere kanten en windrichtingen te bereiken.
- In het gebied is bluswater beschikbaar. De hoeveelheid en de wijze waarop bluswater beschikbaar is, is afgestemd met de hulpdiensten. Een bluswatervoorziening als onderdeel van een doorlopend watersysteem, kan ook een andere functie hebben zoals visvijver of recreatieplas.
- Watersystemen zijn zodanig ingericht dat de verspreiding van (vervuild) bluswater beperkt blijft, waardoor (langdurige) milieuschade wordt voorkomen.

- Het plaatsen van een functie voor (zeer) kwetsbare groepen in de nabijheid van een risicobron geeft een extra belasting van de hulpdiensten bij een dreigend of daadwerkelijk incident. Dit vraagt dat:
  - De informatievoorziening over specifieke zorgbehoevenden geregeld is, bijvoorbeeld patiënten met thuisbeademing, trapliften etc.
  - Hulpverleningscapaciteit ingezet moet worden voor het beschermen en/of evacueren van deze groepen.
  - De hulpverleningscapaciteit groter moet zijn.
- Initiatiefnemers dragen bij aan informatie voor de hulpdiensten, waardoor deze kunnen beschikken over actuele informatie over de risico's en de effecten op de leefomgeving.

Maatregelen

Ontwerpprincipe F:

Mensen krijgen bij crisis de passende medische zorg (zorgcontinuïteit)

Toelichting

Zorgcontinuïteit betekent dat de zorg te allen tijde gewaarborgd moet zijn. Onder zorgcontinuïteit wordt de planvorming en handelingen verstaan die zorginstellingen verrichten ter voorbereiding op, tijdens en na een ramp of crisis om de zorg die zij leveren te continueren.

Calamiteiten en rampen hebben een grote invloed op de zorgvraag en het zorgaanbod en daarmee op de continuïteit van zorg binnen de gehele zorgsector. Wanneer door een crisis veel vraag is naar zorg, kunnen hulpverleners dit mogelijk niet leveren of kunnen geplande operaties niet doorgaan.

Implicaties

- De verwachte zorgvraag en de hoeveelheid en aard van de zorgaanbieders moet meegenomen worden als voorwaarde bij de inrichting van een gebied.
- Actuele kennis- en informatiepositie in het GHOR ketenpartnernetwerk: ook waar meerdere zorgaanbieders actief zijn moet de aard en het aantal van personen die zorg behoeven goed in beeld zijn.
- De bijstand moet op orde zijn.
- Ketenpartners zijn voorbereid op incidenten. HIROP's, OK's en IC's moeten blijven functioneren bij stroomstoringen.
- Het zorgaanbod moet afgestemd zijn op de omvang van de hulpvraag en te verwachten gezondheidseffecten.

Maatregelen

Kernwaarde 4

Mensen zijn bekend met de risico's en weten hoe te handelen

Toelichting

Een samenleving is nooit zonder risico's. Inzichtelijk maken van de risico's (transparantie) en het bieden van een daaraan verbonden handelingsperspectief, draagt bij aan de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van bewoners.

Mensen die in een gebied wonen, werken of verblijven weten welke risico's op hen van toepassing zijn, hoe ze zich kunnen voorbereiden en wat ze kunnen doen in crisissituaties. Daarbij hoort ook kennis van de inrichting van de omgeving en handelingsperspectieven.

De risicocommunicatie vooraf, zoals hierboven beschreven moet onderscheiden worden van crisiscommunicatie tijdens een crisissituatie.

Implicaties

- Informatie over risico's en inrichting van de omgeving is toegankelijk, actueel en makkelijk te vinden voor iedereen.
- Risicocommunicatie en crisiscommunicatie wordt door gemeenten en veiligheidsregio's ingezet voor het vergroten van het inzicht, veiligheidsbewustzijn, de zelfredzaamheid en samenredzaamheid van mensen²¹.
- Gemeenten en veiligheidsregio communiceren actief en continu over risico's en handelingsperspectieven tijdens crisissituaties. Zij gebruiken daarvoor (digitale) communicatiemiddelen die aansluiten op verschillende doelgroepen.
- Burgers hebben een eigen verantwoordelijkheid om op de hoogte en voorbereid te zijn op de risico's en weten hoe ze moeten handelen in geval van een incident. Bedrijven en organisatoren informeren hun gasten, werknemers en overheden over risico's en het handelingsperspectief tijdens crisissituaties (bijvoorbeeld organisatoren van evenementen, uitbaters van openbare gebouwen, horeca, recreatieterreinen, campings). Zo nodig zijn omroepinstallaties wenselijk.
- Gemeenten en veiligheidsregio's stimuleren burgers en bedrijven om zich voor te bereiden op een calamiteit. Het gaat dan om bekendheid over risico's in die specifieke omgeving, hoe mensen ze zich daarop kunnen voorbereiden en wat ze moeten doen in het geval van calamiteit. Daar hoort ook kennis van de inrichting van de omgeving bij.
- Waar mogelijk ontwikkelen bewoners zelf actieve netwerken waarmee een snelle signalering mogelijk is bij incidenten.
- (Zeer) kwetsbare groepen zijn groepen mensen die niet (voldoende) in staat zijn informatie over risico's op het gebied van veiligheid te verkrijgen en/of te interpreteren. Daarmee kunnen ze geen invulling geven aan hun eigen verantwoordelijkheid om op de hoogte en voorbereid te zijn op de risico's en weten hoe ze niet hoe te handelen in geval van een incident. Dit kan zijn doordat groepen onbekend zijn met de risico's²², risicocommunicatie hun niet (voldoende) bereikt²³ of omdat zij fysiek niet in staat zijn te handelen²⁴. Voor deze doelgroepen moeten aanvullende maatregelen overwogen worden.

Maatregelen

²¹ Art 7, 46 en 48 WVR; Besluit Informatievoorziening Rampen (BIR) art. 5, 5a, 7, 8, 9

²² Onbekend met risico's en daardoor een verminderd of geen begrip voor risico's zijn: analfabeten en laaggeletterden, doven en slechthorenden, toeristen, migranten

²³ Onvoldoende bereik crisisinformatie (NL-Alert, de sirene, radio en andere mensen) naar: doven en slechthorenden, toeristen, migranten

²⁴ Groepen mensen die fysiek niet in staat zijn zelfstandig te vluchten zijn: basisscholen en scholen voor bijzonder onderwijs, zorginstellingen, bejaardenhuizen, ziekenhuizen, kinderdagopvang, aanleunwoningen bij zorginstellingen of bejaardenhuizen, dagverblijfplaatsen voor minder zelfredzame personen (bv. sociale werkvoorziening), cellencomplex(en) of daarmee gelijkgestelde inrichtingen